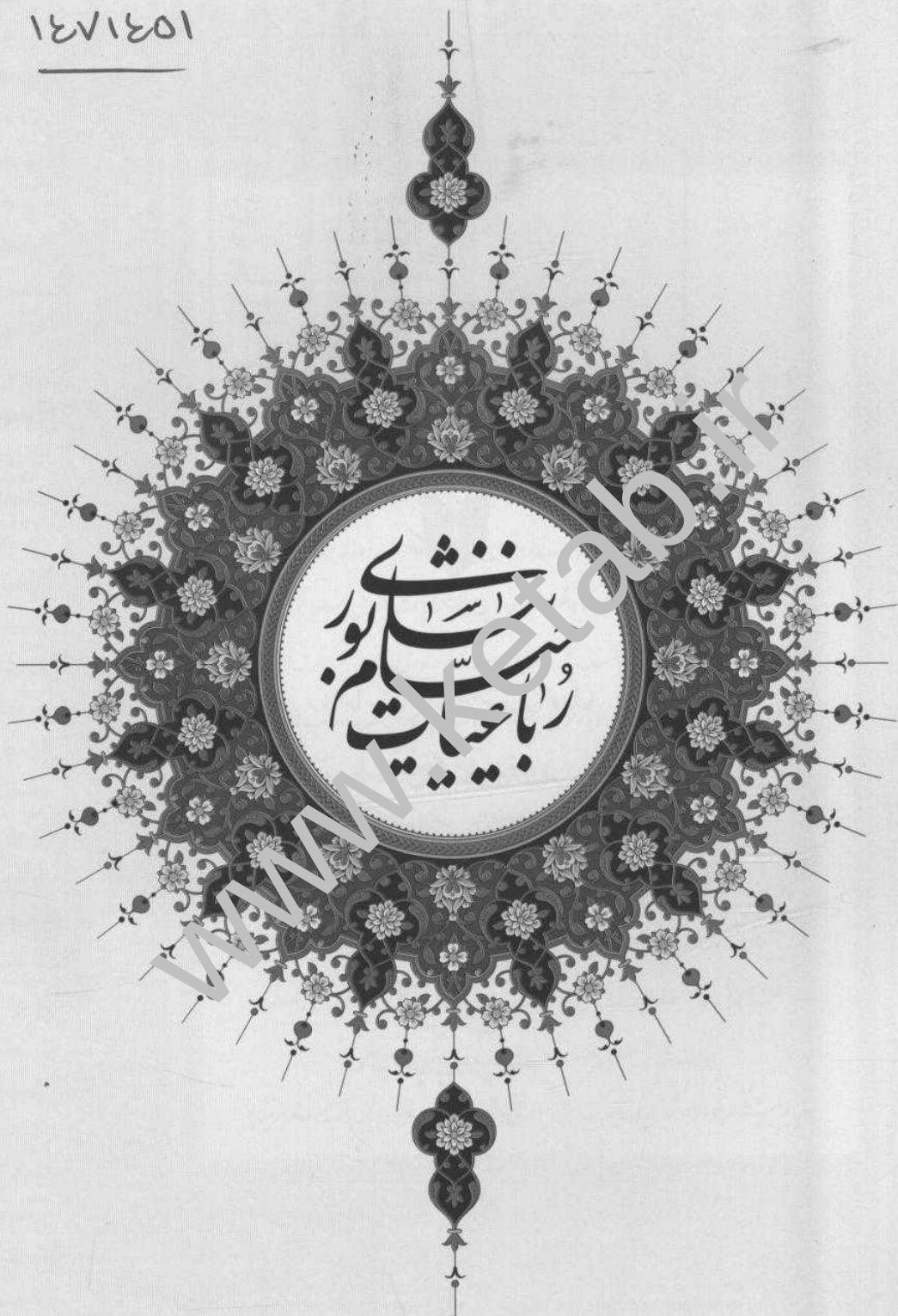

1031751

غلام حسن بن ابراهیم ۱۴۲۰-۱۵۱۷ ق. Khayyam, Omarebn Ebrahim	سرشناسه
رباعیات	عنوان قرارداد
رباعیات نیم جهانیت ابری براساس تراغیب شمسوی	عنوان نام پدیدآور
تهران، انتشارات آریان، ۱۳۹۵.	مقتضات نشر
۱۸۸۸ ص.	مقتضات قلمی
978-600-7133-06-5	شابک
فیسیا.	دینیت فهرست نوی
عنوان دیگر: رباعیات غزلنام (نخستین و بی)	یادداشت
رباعیات غزلنام (نخستین و بی)	عنوان دیگر
ششده کای - فتنه دق.	موضوع
Persian poetry -- 11th century	موضوع
مجموعه‌ای تخصصی، ۱۳۵۶، خوشنویس.	شماره نسخه ۵۵۵
مجموعه‌ای، محمد رضا، ۱۳۵۵، تهییه‌کننده.	شماره نسخه ۵۵۵
فرهنگی، محمد علی، ۱۳۵۵-۱۳۹۱، ترجمه.	شماره نسخه ۵۵۵
Faroughi, M.A	شماره نسخه ۵۵۵
ج ۵۱-۱۳۹۵ PIR	ردیف کتابخانه
۸۵۱، ۲۲	ردیف کتابخانه
۱۵۷۵۷-۱	شماره کتابخانه

رباعیات نیم جهانیت ابری

براساس نسخه محمد علی رزعی

ترکیب شمسوی، محمد رضا خسرو

تهییه: محمد رضا خسرو

لیست کدانی: نقش آفرین

چاپ: رنگ پنجم

صحافی: حبیب

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۳۳-۹۶-۵

آدرس: تهران، خیابان خنجر رازی، کوچه فاتحی، داریان، پلاک ۶، طبقه اول

تلفن: ۶۶۹۷۱۳۴۴ - ۶۶۴۰۰۳۳۵

پست الکترونیک: info@arayanbook.com : سایت: www.arayanbook.com

زندگی نامه خیام

امام خیام شالیدین البو استخ عمر بن ابراهیم خیام نیشابوری یکی از حکما و ریاضی دانان و شاعران بزرگ ایران است که در اواخر قرن پنجم و اوایل قرن ششم در نیشابور به دنیا آمد. سال ولادت او به درستی مشخص نیست. دارالاساطع جاکاشغل پدرش خیمه دوزی بوده است به او خیام می گفتند.

وی از بهوشی فوق العاده با طبع است و قوی برخوردار بود. از این رو، در دوران جوانی خود به فراگیری دانش پرداخته، به طریقی که در فلسفه و نجوم و ریاضی به مقامات بلندی رسید و در علم طب نیز مهارت داشت؛ به گونه ای که گفته شد: «مطارسه جبر را که در کودکی به مرض ابله گرفتار شده بود» معاجبه کرد. خیام به دو زبان فارسی و عربی نیز سخن می گفت. «علوم مختلف، کتاب یابی ارزشمند نوشته است. خیام از بزرگ ترین دانشمندان عصر خود به شمرده می آمد. در زمان خود آن چنان مقام و شهرتی داشت که معاصرانش وی را بابا القاب بزرگی می ستودند.

حکیم خیام در زمان سلجوقیان زندگی می کرد که مستلم و حکومت آمان از خراسان به کرمه و ری آمد. آذربایجان و کشورهای روم، عراق و مین و فارس را در بر می گرفت. او با حکومت آلپ ارسلان، ملکش سلجوقی معاصر بود. در زمان حیات خیام حوادث مهمی به وقوع پیوست: از جمله جنگ با صلیبی به سقوط دولت آل بویه و قیام دولت آل سلجوقی.

خیام بیشتر عمر خود را در شهر نیشابور گذراند؛ اما مدتی در دوران حیات خود دو بار به قصد سفر از نیشابور

خارج شد کی یکی از این سفرها برای انجام مراسم حج و مفردوم شجری و بخارا بود.
 خیام در علم نجوم مهارتی تمام داشت؛ بطوری که گروهی از بنحین معاصر وی، «در ساخت رصدخانه
 سلطان ملک اشبهلجوتی بمکاری کردند و هم چنین خیام به درخواست سلطان ملک اشبهلجوتی
 تقویم به صلاح تقویم گرفت که به «تقویم جلالی» معروف است.

سرانجام شاعر بزرگ در سال ۵۱۷ ه. ق. در شهر نیشابور دارفانی را وداع گفت. او پیش از مرگش
 محل نگاه خود را پیش بینی کرده بود که نظامی عروضی در ملاقاتی که با وی داشته این پیش بینی را
 نیز بوی نبیان می کند: «کورن دروغی باشد که هر بهاری شمال برین گل افشان می کند»
 نظامی عروضی چنانچه در این بیت از وفات خیام بنیشتا بوی بزیارت مرقد این شاعر بزرگ رفته و
 با کمال توبه و دید که قوا در دست در همان جایی است که او گفته بود.

ویژگی‌های سخن

بیشترین شهرت خیام در زمینه ادبیات و شعر بابلیات است، چون رباعی های او بسیار ساده
 و بی آلاش در دور از تکلف و تصنع شعری و سرشار از فصاحت و بلاغت و دارای معانی عالی و استوار است.
 در این رباعی های خیام انکشاف فلسفی خود را به زیباترین شکل بیان می کند و از این رباعی ها را اغلب
 بر اساس تکرار فلسفی خود سروده و از همین روست که خیام در زمان خود و بعدها در ساعری نداشته
 و بیشتر بعنوان حکیم و فیلسوف معروف بوده است. اما بعد از آنکه رباعی های لطیف و فیلسوفانه او مشهور
 شد، نام او در شمار شاعران قرار گرفت و شهرت جهانی یافت.

خصوصیات دیگر اشعار خیاام، این است که بخش در کمال تناسبت و گنجینی است، اهل شوخی و مزاح نیست، با کسی کاری ندارد چون او هیچی است متفکر، به دنبال سخنوری نیست و با دقت در اشعارش درمی یابیم که افکار شعری او درباره دو یا سه موضوع بیشتر نیست: یادآوری مرگ، تأسف بر ناپایداری زندگی و بی اعتباری روزگار.

از میان شعرای بزرگ ایران نکته کسی به اندازه خیاام شهرت جهانی دارد؛ چرا که اشعار او بر زبان، نام مختلف ترجمه شده است.

فهرست آثار

آثار خیاام، شامل رساله‌ها و مقالاتی در علوم و ادبیات است که عبارت است از:

۱. رساله‌ای در جبر و مقابله؛ ۲. رساله‌ای در شرح اصول اقلیدس؛ ۳. پنج حکایت بی‌پایانج جلالی؛ ۴. رساله‌ای در طبیعت؛ ۵. رساله‌ای در وجود؛ ۶. رساله‌ای در آن از حکمت الهی در آفرینش عالم و تکالیف مردم و عبادات بحث می‌کند؛ ۷. رساله‌ای در اختصار فصول اقلیم؛ ۸. «نور و نامه» که درباره روم و اعیاد ایرانیان به ویژه تاریخ و آداب ایران در روز عید نوروز است؛ ۹. دیوان رباعیات.

قرن خیام

قرن خجج جری، قرن توسع علوم عقلی و نقلی بوده و در این قرن ریاضیات، نجوم، طب، ادبیات و مطالعات دینی به اوج خود رسید. با وجود این، ارتشوش با، اضطرابات، خرافه‌گویی و خرافه‌پرستی و تعصبات خشک مرسوم و محفوظ نبوده است.

در این قرن علمی بزرگ‌ترین مراکز علمی یعنی مدرسه نظامیه، دنیسابور و چند شهر دیگر فعال بود؛ اما از تحصیل در مدرسه نظامیه تنقشری خاص یعنی فقط پیروان مذهب شافعی، بنا به خواست خواجه نظام الملک، اتوا لیه بهره‌مند نشوند. بنابراین، پراگندگی آراء و عقاید و افکار و توسع (و گاه) و خرافات و دنیسابور اندک بود. دینی دیگر این ابرشهر مثل دیگر شهرهای خراسان، در طول قرن‌های سوم تا هفتم، بارها مورد تهاجم ویرانی و آتش‌سوزی بوده و میان سلسله‌های مختلف حکومتی، دست به دست می‌شده است. عاها را با عامه و قشری گری عوام در بروز روحیه پرخاشگری انتقادی خیام بی‌تأثیر نبوده و پیدا است که انتقاسم‌های خود را فقط از طریق رباعی‌هایش می‌گرفت. اگر در رباعی‌های دیگر وی رگه‌هایی از انتقاد و خرافات، سورا، الطبعه می‌بینیم، به نظر کارنده این‌طور، نه به دلیل بی‌اعتقادی وی نسبت به عالم هستی، بلکه نوعی طعنه‌زنی متقابل به مثل و پانخ به عجب‌ازی‌های عوامانه و قشری مآب‌های ماجر احو بوده است.